Fylkesmannen i Oppland

Adresseliste

Deres referanse		Dato	21.05.2014
Vår referanse	2014/3624-1 433.52 HKL		
Saksbehandler	Harald Klæbo, tlf. 61 26 60 56		
Avdeling	Miljøvernavdelingen		

Vedtak om kvote for betinget skadefelling av fredet rovvilt 2014/15

Rovviltnemnda i region 3 (Oppland) sitt vedtak av 15. mai 2014 om kvote for betinget skadefelling av jerv, gaupe, bjørn og ulv for 2014/15:

Ut fra retningslinjer for iverksetting av fellingstillatelser, bestandssituasjonen ift nasjonale bestandsmål, tapssituasjonen, og tidligere års erfaringer med fellingstillatelser (jf. sekretariatets saksframlegg) fatter Rovviltnemnda i Oppland (region 3) følgende kvote for betingede fellingstillatelser for perioden 1. juni 2014 - 15. februar 2015:
4 betingede skadefellingstillatelser på jerv
2 betingede skadefellingstillatelser på gaupe,
6 betingede skadefellingstillatelser på ulv og
2 betingede skadefellingstillatelser på bjørn.

Nemnda kan til en hver tid trekke tilbake betingede fellingstillatelser, for eksempel hvis det blir registrert eller fattet mistanke om annen avgang i løpet av perioden, eller hvis kjønns- og alderssammensetningen blant skutte dyr er uheldig.

Vedtaket er fattet med hjemmel i naturmangfoldloven § 18, jf § 77 og rovviltforskriften § 8, jf §§ 1 og 3.

Vedtaket kan påklages etter forvaltningslovens bestemmelser. Eventuell klage rettes til Klima- og miljødepartementet, men sendes via Fylkesmannen innen 3 uker.

Vebjørn Knarrum e.f.
avdelingsdirektør

Harald Klæbo
senioringeniør

Etter våre rutiner er dette brevet godkjent og sendt uten underskrift.

Besøksadresse	Postadresse	Fakturaadresse	Telefon	Saksbehandler, innvalgstelefon
Statens Hus Storgata 170 Lillehammer	Serviceboks 2626 LILLEHAMMER	Fakturamottak SSØ Postboks 4104 2307 HAMAR	61 26 60 00 Telefaks 61 26 61 67 Org. nr.: 970 350 934	Harald Klæbo, 61 26 60 56 Elektronisk post postmottak@fmop.no Internett http://www.fmop.no

Adresseliste:
Klima og miljødepartementet
Miljødirektoratet (kun digitalt)
Rovviltnemndas medlemmer (kun digitalt)
Statens Naturoppsyn, Pb 5671 Sluppen, 7485 Trondheim
Statens Naturoppsyn, Pb 94, 2686 Lom
Kommunene i Oppland
Oppland fylkeskommune
Gudbrandsdal politidistrikt
Vestoppland politidistrikt
Fjellstyrene i Oppland
Statskog SF, PB 124, 2601
Oppland Bondelag, Kirkegata 70, 2609 Lillehammer
Oppland Bonde- og Småbrukarlag
Oppland Sau- og geitalslag
Mattilsynet for Hedmark og Oppland
Oppland Jeger- og Fiskerforbund
Naturvernforbundet i Oppland, Storgata 89, Pb 368, 2601 Lillehammer
WWF – Norge, Postboks 6784 St. Olavs plass, 0130 Oslo
Foreningen Våre Rovdyr, Pb 195, 2150 Årnes
Folkeaksjonen for en ny rovviltpolitikk, Pb 40, 7701 Steinkjer
Fellesaksjonen For Ulv, Sollitangen, 2476 Atna
NOAH for dyrs rettigheter – (sendt digitalt)
Sekretariatet for rovviltnemnda i region 1, v/Fylkesmannen i Rogaland
Sekretariatet for rovviltnemnda i region 2, v/Fylkesmannen i Buskerud
Sekretariatet for rovviltnemnda i region 4, v/Fylkesmannen i Oslo og Akershus
Sekretariatet for rovviltnemnda i region 5, v/Fylkesmannen i Hedmark
Sekretariatet for rovviltnemnda i region 6, v/Fylkesmannen i Nord-Trøndelag

Vedlegg:

Sak 22/2014; Saksframlegg av 12. mai 2014 fra sekretariatet

Rovviltnemnda skal på det kommende møtet 15. mai 2014 vedta kvote for betingede fellingstillatelser på bjørn, jerv, ulv og gaupe. Innledningsvis i saken vil nemnda ta stilling til hvilke rovviltarter de har myndighet til å fatte slik kvote for. Sekretariatet kommer her med sitt forslag til kvoter.

1. Politiske føringer og lovverk
Følgende dokumenter er lagt til grunn for forslaget:
- St. meld. nr. 15 (2003-2004) Rovvilt i norsk natur
- Innst. S. nr. 174 (2003-2004)
- Lov av 19.06.2009 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven)
- Forskrift av 18.03.2005 om forvaltning av rovvilt.
- «Rovviltforliket» av 17. juni 2011
- brev fra Miljøverndepartementet, 23. august 2011, «Oppfølgning av rovviltforliket»
- brev fra Miljøverndepartementet, 28. april 2014, «Tydelig soneforvaltning og høy beredskap».

2. Om iverksetting av betingede skadefellingstillatelser
Betinget skadefelling er vedtak med hjemmel i naturmangfoldloven § 18, jf. rovviltforskriften § 8 om felling av enkeltindivid av rovvilt for å stanse eller forhindre skader på bufe eller tamrein, der det på forhånd er fastsatt kvote og vilkår av overordnet myndighet.

Målet med en fellingstillatelse er i utgangspunktet å felle mest mulig bestemte individer knyttet til bestemte situasjoner (skadevolder), og ikke å regulere en rovviltbestand. Fellingstillatelser avgrenses derfor i tid og rom. Skadefelling er et virkemiddel for å avhjelpe akutte skadesituasjoner som kan oppstå, mens regulering av bestandsstørrelsen skal skje gjennom lisensfelling eller kvotejakt.

Fylkesmannen kan av eget tiltak eller etter søknad fatte vedtak om iverksetting av felling (§ 9) innenfor rammen av kvote for betinget skadefelling gitt av rovviltnemnda (§ 8) eller Miljødirektoratet. Ved vurderingen av om det skal gis tillatelse til skadefelling i det enkelte tilfelle skal det legges vekt på føringene i rovviltnemndas forvaltningsplan, jf. kap. 6.2 om terskler for skadefelling av gaupe og jerv i ulike deler av fylket. Forvaltningsplanen ble vedtatt av nemnda i mars 2012.

Felling kan bare gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Det skal særlig tas hensyn til:
- områdets betydning som beitemark
- skadenes omfang og utvikling
- potensialet for framtidige skader
- mulighetene for å gjennomføre forebyggende tiltak

En fellingstillatelse kan iverksettes i flere områder samtidig, forutsatt at nødvendig kommunikasjon er etablert for å hindre overskyting ift vedtatt kvote. Det kan gis midler til administrasjon og organisering av fellingslag ved førstegangs iverksetting av

fellingstillatelser. I tillegg er det en kompensasjonsordning for deltakelse på skadefellingslag jf. rovviltforskriftens § 9/9a. Nemnda har satt av midler til dette ved fordeling av midler til forebyggende og konfliktdempende tiltak.

Etter rovviltforliket 17. juni 2011 sendte Miljøverndepartementet ut et brev (23. august 2011) som presiserte innholdet i forliket:

"Av rovviltforliket i 2011 fremgår det at uttak av dyr som gjør skade på beitedyr i prioriterte beiteområder skal gjøres raskt, og at i slike områder skal miljøforvaltningen i større grad enn i dag bidra til å effektivisere slikt uttak. Videre fremgår det at det ikke skal være rovdyr som representerer et skadepotensial i prioriterte beiteområder for husdyr og kalvingsområde for tamrein.

Miljøverndepartementet presiserer at uttak av rovvilt kun kan skje i overensstemmelse med bestemmelsene i naturmangfoldloven. Når det gjelder uttak av fredet rovvilt er naturmangfoldloven § 18 sentral. Den slår fast at det ved forskrift eller enkeltvedtak kan tillates uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk bl.a. for å avverge skade på husdyr og tamrein. Vedtak om uttak kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte. Dette innebærer at tilstedeværelsen av rovvilt i et område ikke i seg selv er et tilstrekkelig grunnlag for tillatelse til uttak. Det skal gjøres en konkret og helhetlig vurdering av den enkelte situasjon i tråd med krav nedfelt i gjeldende regelverk. I prioriterte beiteområder skal det imidlertid praktiseres en lav terskel for tillatelse til uttak av rovvilt for å avverge skade på husdyr og tamrein. Videre skal Statens naturoppsyn styrkes for å bidra til effektivisering av uttak når rovvilt gjør skade på beitedyr i *prioriterte* beiteområder.

Miljøverndepartementet kan ikke sette et konkret skadenivå som generell terskel for å kunne tillate uttak av rovvilt i prioriterte beiteområder. Ulike forutsetninger hva gjelder påvist skadeomfang, mulighet for å gjennomføre forebyggende tiltak, områdets betydning som beitemark, tidspunkt på året m.v. vil ha betydning i slike vurderinger.

Det aktuelle forvaltningsleddet er imidlertid gjennom rovviltforskriften satt til å gjøre konkrete vurderinger av dette i hvert enkelt tilfelle, og Miljøverndepartementet vil presisere at det er viktig at disse forholdene er vurdert og kommer klart fram i alle vedtak."

Vedtak om iverksettelse av skadefellingstillatelse etter § 9 er Fylkesmannens eget selvstendige vedtak. Leder av rovviltnemnda vil som tidligere bli orientert om vedtakene pr. e-post, og de blir fortløpende publisert viaMiljøvedtaksregisteret. Alle vedtakene offentliggjøres via Miljødirektoratets nettsider (Rovviltportalen).

I brev av 28. april 2014 fra Klima- og miljødepartementet heter det bl.a.:

«Et tydeligere skille mellom soner skal innebære at vi skal ha lav terskel for tillatelse til uttak av rovdyr som har gjort eller forventes å gjøre skade i prioriterte beiteområder. Det skal også innebære at vi arbeider for å lykkes bedre med gjennomføringen av felling når tillatelse til uttak er gitt. I prioriterte yngleområder for rovdyr skal terskelen for å tillate uttak av rovdyr være tilsvarende høy, og beitenæring og andre interesser skal der tilpasse seg rovdyrenes tilstedeværelse».

3. Bestandsmål og myndighet til å fastsette kvote for betingede fellingstillatelser

Generelt

Region 3 (Oppland) har følgende bestandsmål:

- 5 ynglinger av gaupe
- 4 ynglinger av jerv

Det er ingen mål for ynglinger av bjørn og ulv.

Når bestanden ligger over de nasjonalt fastsatte målene for den enkelte region, kan en rovviltnemnd tildele kvote for betinget skadefelling på gaupe, jerv, bjørn og ulv til Fylkesmannen for å forhindre at disse artene gjør skade på bufe eller tamrein. For gaupe og jerv skal vurderingen av nemndas myndighet baseres på gjennomsnittet av dokumenterte data om ynglinger de tre siste årene. Det er dataene fra Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt som skal legges til grunn. Kvote for betinget skadefelling gjelder fra og med 1. juni til og med 15. februar.

I de tilfeller der en nemnd ikke har myndighet etter § 8 i rovviltforskriften, er det Miljødirektoratet som har myndighet til å eventuelt fatte kvote om betingede fellingstillatelser.

Bestandssituasjonen for de store rovdyra i Oppland

Jerv

I perioden 2011-2013 er det påvist 2-5 årlige ynglinger av jerv i fylket, med et gjennomsnitt på 4 (3,7) årlige ynglinger (tab 1/fig 1). Dette tilsvarer 24 ± 6 jerv totalt.

Årets yngleregistrering av jerv pågår enda.

Tab. 1: Påviste (antatt/dokumentert) ynglinger av jerv på kjente ynglelokaliteter fra 2001-14. Grønn farge er ynglinger innenfor yngleområdet jmfr. forvaltningsplan. Registreringsarbeidet er ikke ferdig i 2014. *) Hiuttak foretatt etter vedtak i Miljødirektoratet.

	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14
NOP 001 Skamsdalen (Lesja - N)					x								x	
NOP 002 Svartdalen (Lesja - N)														**x**
NOP 003 Grøndalen (Lesja - N)		x		x	x		x							**x**
NOP 004 Lordalen (Lesja – S)	x		x	x		x		x		x			x	**x**
NOP 005 Haverdalen (Dovre)	x		x			x	x		x			x	x	
NOP 006 Einbuggdalen (Dovre)														
NOP 007 Vulu- Musvoldalen (Sel)				x	x			x				x		
NOP 008 Samdalen (Ringebu)		x			x					x				
NOP 009 Storfjellet (Ringebu)				x			x							**x *)**
NOP 010 Tjønnseterfjellet (N-Fron)	x	x	x						x	x				
NOP 011 Dalsida Vest (Lesja – N)	x			x										
NOP 012 Torddalen (Skjåk – N)		x		x										
NOP 013 Kjølen (Lesja/Lom)					x	x	x		x				x	**x**
NOP 014 Visdalen (Lom)					x	x		x						
NOP 015 Mysubytta (Skjåk – S)					x	x				x	x	x		
NOP 016 Lundadalen (Skjåk – S)						x	x	x				x		
NOP 017 Sikkilsdalen (N-Fron)							x	x						
NOP 018 Langsua (Ø-Slidre/ Fron/ Gausdal)										x	x			**x *)**
NOP 019 Jetta (Vågå/Dovre)													x	
ny Grimsdalen øst (Dovre)														**x *)**

Det er pr. dato (8. mai) påvist 7 ynglehi av jerv i Oppland (3 i Lesja, 1 i Dovre, 1 i Lom, 1 i Sør-Fron, 1 i Ringebu). Det er foretatt hiuttak i Ringebu (3 valper avlivet), i Dovre (2 valper avlivet), og i Sør-Fron/Langsua (1 tispe, 2 valper avlivet).

SNO har ytterligere noen lokaliteter under tett oppfølgning der det er aktivitet av jerv. Dette er vest i Skjåk og i Jønndalen i Vågå.

En oppdatert status for yngleregistreringsarbeidet vil bli presentert i møtet.

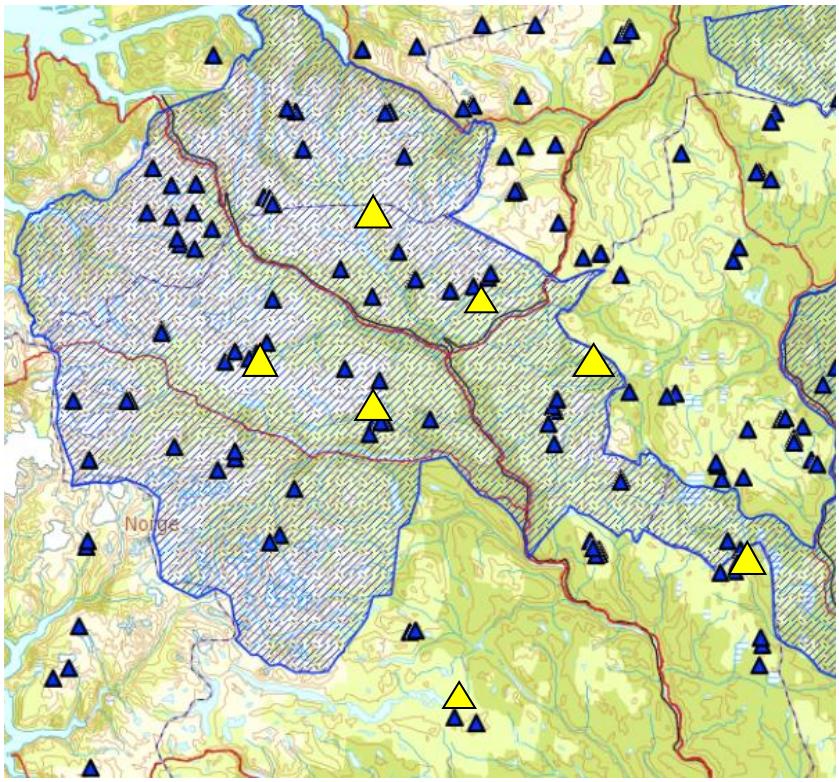
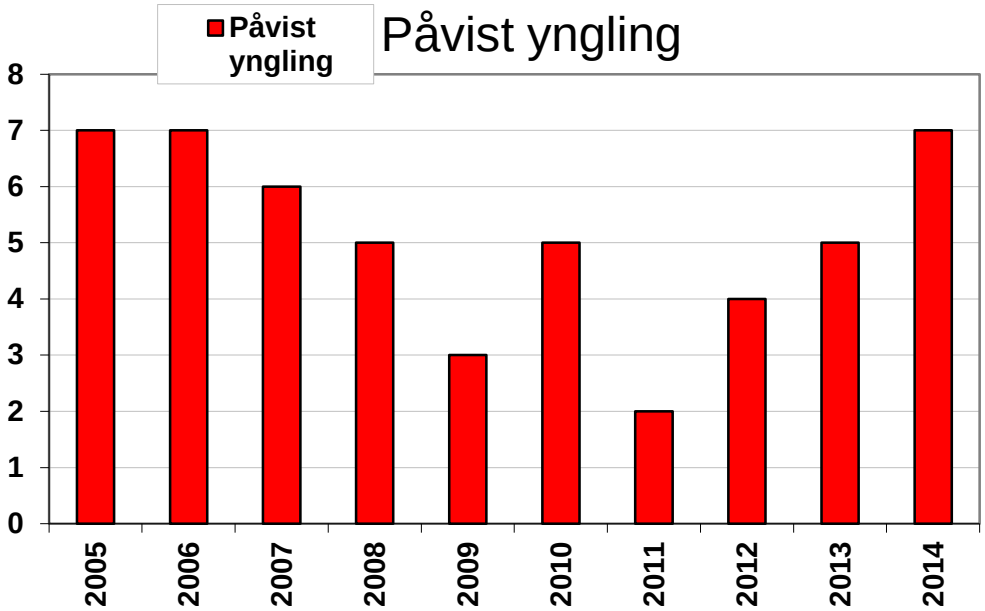

Fig 1: Registrerte ynglinger av jerv i Oppland 1996-2013. For 2014 er registreringen ikke ferdig, men det er så langt påvist 7 ynglinger pr. 8. mai 2014.

△ *= påvist yngling i 2014.*

Gaupe
Årets overvåkingsdata på gaupe er heller ikke sluttrapportert – endelig rapport vil foreligge med det første (juni). I perioden 2011-2013 er det påvist 4,5-7,5 årlige ynglinger av gaupe i fylket, med et snitt på 6 (5,8) årlige ynglinger. Dette tilsvarer om lag minimum 35-42 gauper totalt før jakt.

Det ble under årets kvotejakt felt 11 dyr av totale kvoten på 13 dyr (fig. 2).
Etter ordinær jakt var avsluttet og kvoten på 11 dyr var fylt, gjorde nemnda et vedtak om en tilleggskvote på 2 dyr. Det ble ikke felt noen dyr av tilleggskvoten. Det var dårlige sporingsforhold etter dette vedtaket var gjort. Det ble felt 2 voksne hunndyr av en hunndyrkvote på 4 dyr under kvotejakta i 2014.

Etter Rovdatas prognoser er gaupebestanden på landsbasis noe fallende og en var for første gang under det nasjonale bestandsmålet på 65 familiegrupper av gaupe i 2013 (59 grupper registrert). Denne trenden har ikke vist seg i Oppland hvor en i 2012 og 2013 hadde minimum 5,5 og 7,5 familiegrupper i fylket (fig. 3 og 4)

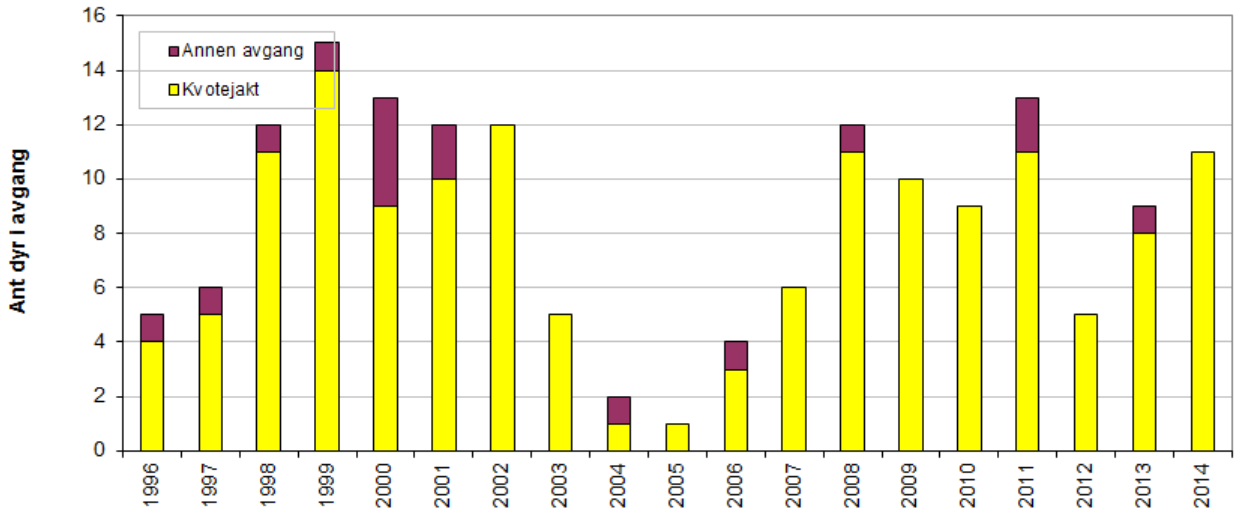
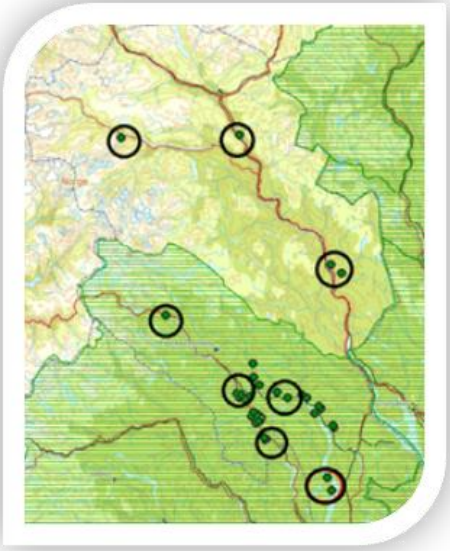

Fig. 2 Avgang av gaupe.

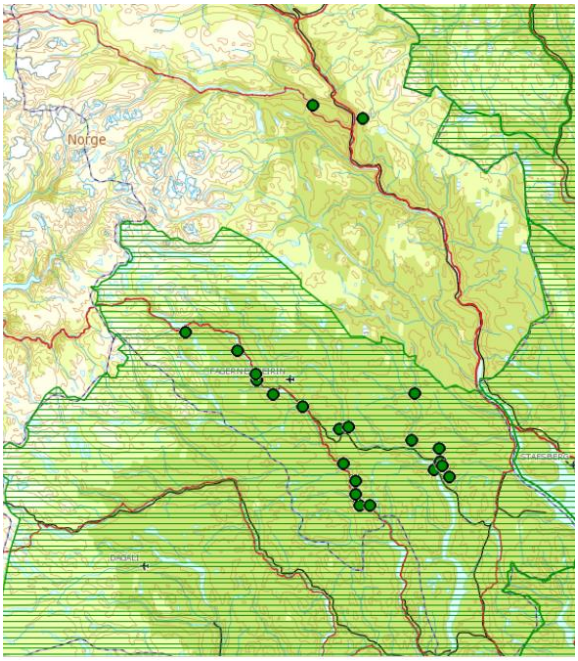

Fig 3. Familiegrupperegisteringer gaupe 2012/13 øvers, 2013/14 nederst (merk;en gruppe kan være registrert flere ganger).

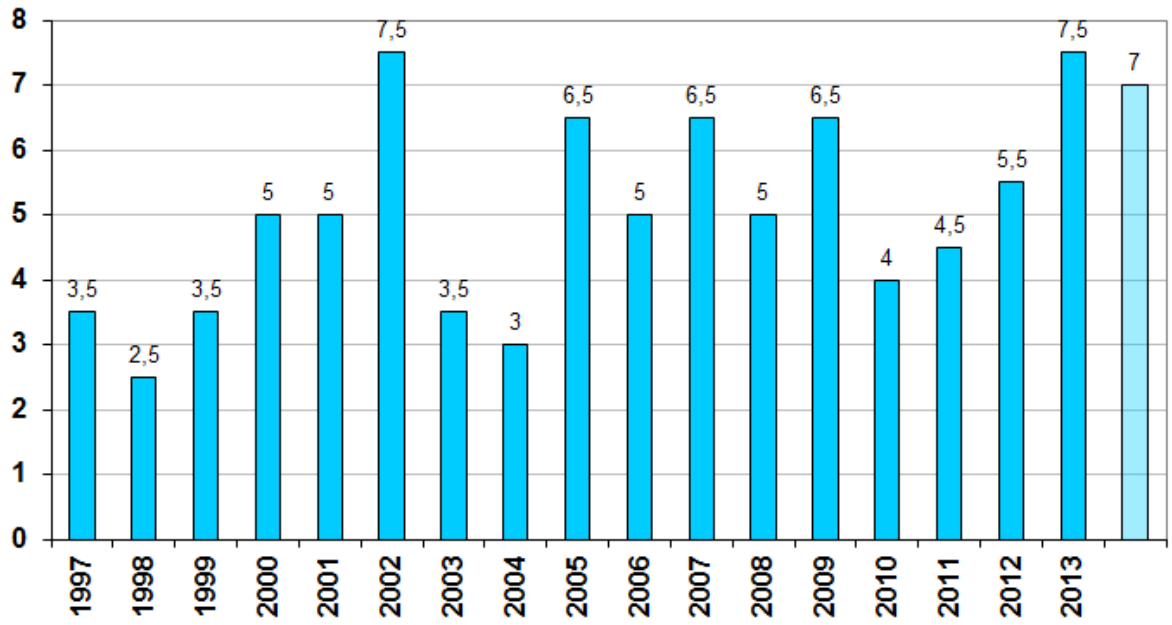

Fig 4. Antall registrerte familiegrupper av gaupe i Oppland 1996-2013. For 2014 er estimatet foreløpig og ikke ikke vurdert av Rovdata.

Bjørn

Det er ikke påvist ynglinger av bjørn i Oppland i nyere tid. Regionen har i de siste årene hatt forekomst av en del streifindivider av bjørn, men også av individer som har hatt opphold i lengre tid i fylket. Det er påvist overvintringer av bjørn tidligere, men ikke i 2012/13, eller 2013/14. Alle individene som er registrert i region 3 er hannbjørner. Det ble felt en bjørn på skadefelling i juli 2013, i Ringebu kommune. At antall positive prøver har gått ned fra 50-60 hvert år til 7 i 2013, må gjennspeile at aktiviteten og antall bjørn i vårt fylket har gått ned.

I 2013 ble det for femte år på rad samlet inn prøver med antatt opphav fra brunbjørn gjennom det nasjonale overvåkingsprogrammet for rovvilt i Norge. Av de 1222 prøvene som ble samlet inn i 2013 var 806 prøver (66 %) positive for brunbjørn. DNA-analyse av 1222 prøver (907 ekskrementprøver, 310 hårprøver og 5 vevsprøver) påviste 147 ulike bjørner, hvorav 55 hunnbjørner og 92 hannbjørner. Undersøkelsen viser en økning i forhold til forrige år av både hunnbjørner (55 mot 51) og hannbjørner (92 mot 86). DNA-resultatene gav et estimat på ca. 7 ynglinger i 2013, noe som indikerer en liten økning fra forrige år der estimatet var på ca. 6.

Tab 2: Antall individer i region 3 påvist gjennom DNA (møkk og hår). Noen av individene kan være påvist i andre regioner samme registreringsår. De to bjørnene ST3 og OP1, har hatt hovedtilhold i Oppland ut fra antall DNA-funn. Begge er nå døde (2012). ST3 ble tatt ut på vårsnø i apri -12l, OP1 tatt ut på lisensfelling Hedmark oktober -12. For 2013 er det bare OP2 som har «hovedtilhørighet» i Oppland.

	Antall positive prøver	Antall ulike individer
2006		2
2007	60	11
2008	48	4
2009	52	6
2010	57	10
2011	61	10 (9 DNA, en i tillegg felt)
2012	29	6 (2 indv med «hovedtilhold» i Oppland).
2013	7	5 (bare en, OP2 med «hovedtilhold» i Oppland).

Figur 5 viser observasjoner av bjørn (ant/dok) hittil i 2014 i fylkene Sør-Trøndelag, Hedmark og Oppland.

.

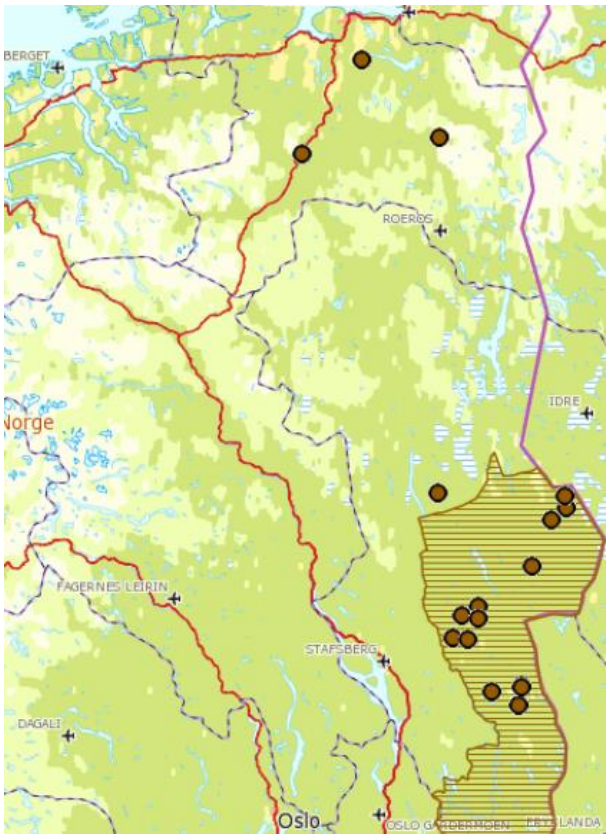

Fig 5. Observasjoner av bjørn (ant/dok) i Sør-Trøndelag, Hedmark og Oppland hittil i 2014.

I 2013 ble det påvist 41 bjørner i Hedmark. For Norge som helhet fører minst 148 bjørner påvist totalt i fjor, hvorav 55 hunnbjørner og 93 hannbjørner.

2012 ble det påvist minimum 137 brunbjørner i Norge ved hjelp av DNA-analyser. 51 av dem var hunner, mens 86 var hanner.

I 2011 ble det påvist minimum 151 brunbjørner i Norge ved hjelp av DNA-analyser. 51 av dem var hunner, mens 100 var hanner.

I 2010 ble det påvist minimum 166 brunbjørner i Norge ved hjelp av DNA-analyser, fordelt på 53 hunner og 113 hanner.

I 2009 ble det påvist minimum 164 brunbjørner i Norge ved bruk av DNA-analyser. 49 av dem var hunner, mens 115 var hanner.

I 2008 ble det påvist minimum 120 ulike bjørner i Norge, fordelt på 40 hunner og 80 hanner.

Ulv

Det er ikke påvist ynglinger av ulv i Oppland de siste år, men regionen har i de siste årene hatt besøk av streifindivider. I mai 2006 ble en skadegjørende ulv i Lesja felt på skadefellingstillatelse gitt av DN. I 2007 gjorde en streifende ulv skader på sau i Ringebu i forbindelse med beiteslipp. I 2009 gjorde 2 ulver konsentrerte skader på Kvamsfjellet Nord-Fron i juni/juli. Disse ble felt på skadefelling i beitesesongen. Det var også tidlige ulveskader i

Lillehammer (mai) og senere på sommeren i Ringebu. I 2010 ble det felt 3 ulver på skadefelling/nødverge knyttet til skade på beitedyr i Ringebu/Øyer/Lillehammer.

I 2012 var det betydelige ulveskader gjennom sommeren i Lesja, en av de to ulvene som gjorde skade ble felt på skadefelling. I 2013 var det betydelige ulveskader flere steder i fylket, bl.a. i Gausdal, Østre Slidre, Fronskommunene og Dovre. To ulver ble felt på skadefelling, hvorav en i Vang og en i Nord-Fron (tab. 6). I tillegg ble en ulv påkjørt av toget ved Eina. Forekomsten av ulv i region 3 vil avhenge svært mye av bestandsstatus og sosiale forhold i flokkene i forvaltningssonen for ulv øst for region 3 (region 4 og 5), samt bestandsforholdene i Sverige. De ulver som er felt på skadefelling i region 3, har de fleste utvandret fra Sverige.

Antallet ulver som kun holder til i Norge var omtrent uendret fra forrige vinter og til sist vinter. Vinteren 2011-2012 ble det registrert 28 til 32 ulver som kun hadde tilhold i Norge, mot 32 til 34 vinteren før. I samme periode økte antallet ulver som lever på tvers av riksgrensen fra 22-25 ulver til 28-32 ulver. Samlet sett viser disse tallene at antall ulver med tilhold på norsk areal er omtrent uendret mellom de to vintrene; 54-59 vinteren 2010-2011 og 56-64 vinteren 2011-2012.

Foreløpig statusrapport pr 15.03.2014 fra Rovdata angir at det er påvist 65-73 ulver i Norge inklusive grenserevir. 33-37 ulver er kun bekreftet på norsk side av grensen. Bestandsmålet for ulv ble oppnådd innenfor forvaltningsområdet i 2010, 2011 og 2012. Det er nylig blitt klarlagt at bestandsmålet også er nådd for 2013.

Videre vises det til at erfaring fra tidligere år tilsier en rask forflytning av unge utvandrende ulver i siste del av april og videre inn i sommerhalvåret. En stor andel av de ulver som er felt i Norge gjennom ulike tiltak har sin opprinnelse i revir på svensk side. Det er liten grunn til å tro at dette bildet vil endre seg vesentlig i 2014.

Med de bestandsmål for ulv som er satt for forvaltningsområdet for ulv i Norge og bestandsmål i Sverige, må det også framover påregnes streifindivider av ulv i region 3. Slike streifdyr kan erfaringsmessig gjøre stor skade på bufe.

I begynnelsen av mai 2014 har vi hatt innvandring av noen dyr i Opplabnd. Et av disse er tatt ut på skadefelling i regi av SNO (Nord-Fron). De to andre ble først sporet i Grimsdalen i Dovre, så Skogbygde i Vågå, videre gjennom Reinheimen i Skjåk. Det ble tidlig gitt skadefellingstillatelse på disse dyrene pga. av skadepotensialet for kommende beitesesong og de erfaringer vi har gjort mht til innvandrende ulv tidligere år, da særlig i 2009, -12 og -13.

Det er ikke bestandsmål for ulv og bjørn i Oppland. Det er likevel ingen regel mot at enkeltdyr kan opptre, men skadeomfanget skal begrenses mest mulig bl.a. gjennom lisensfelling og skadefelling. Begge arter er fåtallig i landet, ogantall beregnede ynglinger av bjørn i Norge ligger langt under det nasjonale bestandsmålet for bjørn.

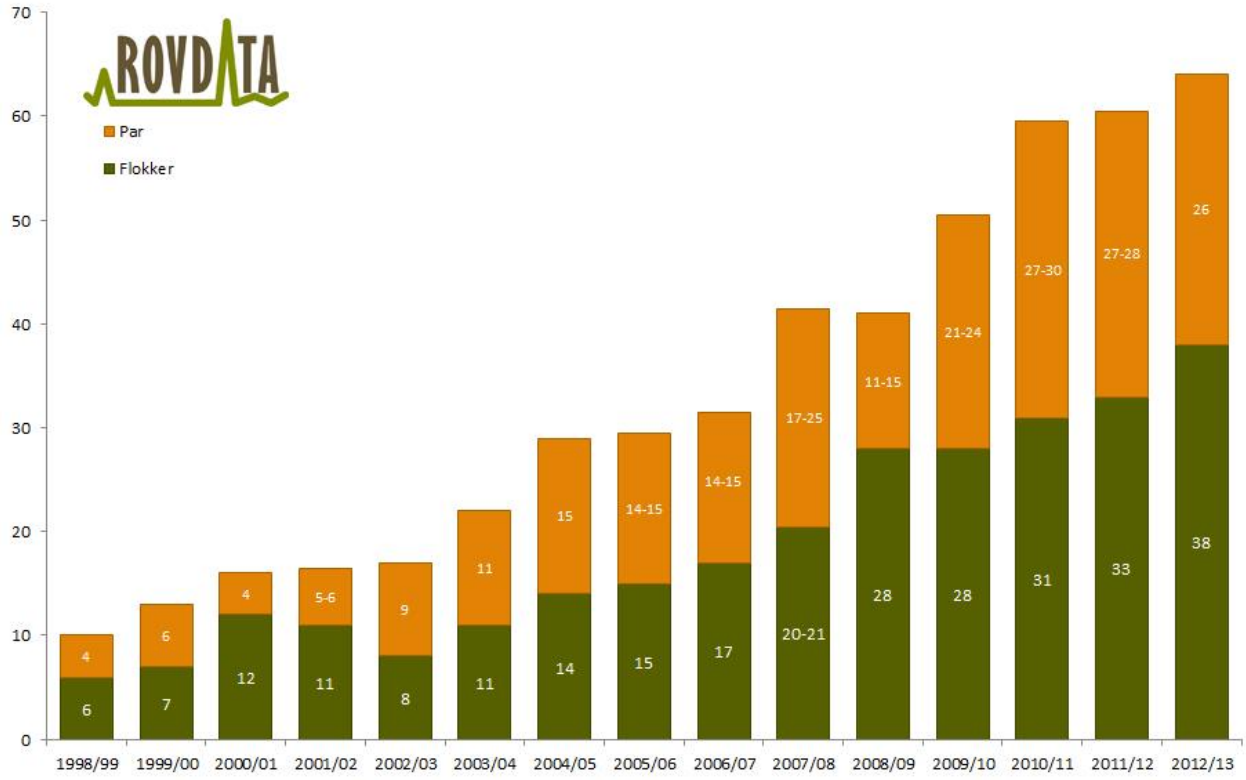

Fig. 6. Ulveflokker og revirmarkerende par av ulv i Skandinavia i perioden 1.oktober – 28.februar i årene 1998/99 – 2012/13.

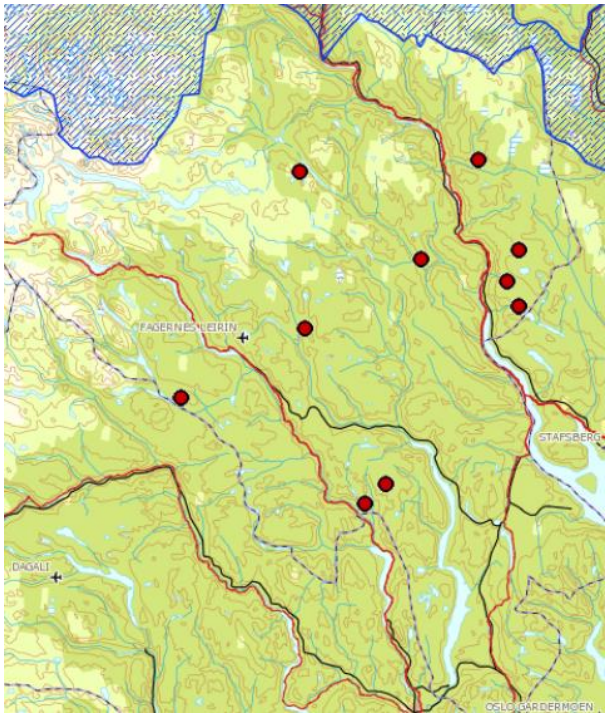

Fig 7. Ulveobservasjoner påvist av SNO fra 1. oktober 2013 og frem til rundt 1.mai 2014. Nytt:7-9 mai 2014; Sporet et dyr Øyer/Ringebu, samt 2 dyr Dovre/Vågå/Skjåk.

Tab 3. *Bestandssituasjonen for de store rovdyra i Oppland og bestandsmål.*
Kilde: Bestandsrapporter fra det nasjonale overvåkingsprogrammet–Rovdata.

			05	06	07	08	09	i10	Ynglinger i 2011	Ynglinger i 2012	Ynglinger i 2013	Snitt tre siste år	Best. mål	Bestandsmål oppnådd?
Gaupe			6,5	5	6,5	5	6,5	4	4,5	5,5	7,5	6 (5,7)	5	Ja
Jerv			7	7	6	5	3	5	2	4	5	3 (3,7)	4	ja
Bjørn			0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	Ja
Ulv			0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	Ja

Ut fra de nevnte vilkårene når det gjelder myndighet og bestandssituasjonen for de store rovdyra *har nemnda nå myndighet til å fastsette kvote for betingede fellingstillatelser på jerv, gaupe, bjørn og ulv i Oppland for perioden 1. juni 2014 til og med 15. februar 2015.*

4. Tap av sau og tamrein til rovvilt

De siste beitesesongene er det erstattet om lag 4.300 - 5.500 sau årlig i fylket. Det ble en foreløpig topp i erstatningene for bufe med 5800 dyr erstattet som tapt til fredet rovvilt. Tamrein er langt mer begrenset (tabell 4 og 5). Jerv og gaupe er de største skadegjørerne blant rovviltet på sau i regionen. Skademønseret viser flest skader mot siste halvdel av beitesesongen når det gjelder jerv, med særlig store skader i slutten av august/begynnelsen av september. Erfaringsmessig kan både bjørn og ulv gjøre relativt store skader i visse beiteområder. Både ulv og bjørn kan streife over store områder under utvandringen og kan således komme raskt og relativt uforutsigbart inn i fylket. Skadene voldt av ulv har økt en del de senere år. Det er derfor ønskelig å ha muligheten til å kunne iverksette fellingstillatelse på alle de fire store rovdyra i fylket ved akutte tap i beitesesongen.

Tab4. Sau erstattet som tatt av ulike rovviltarter i Oppland 2002-2013.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Gaupe	**1209**	**820**	**713**	**1402**	**1479**	**1507**	**1461**	**1321**	**2079**	**1437**	**1070**	**1346**
Jerv	**4086**	**3640**	**2816**	**2753**	**3306**	**2720**	**2079**	**1445**	**1461**	**2703**	**1927**	**2650**
Bjørn	**221**	**160**	**356**	**349**	**495**	**836**	**691**	**798**	**691**	**614**	**314**	**667**
Ulv	**289**	**8**	**34**	**0**	**36**	**28**	**9**	**332**	**9**	**0**	**444**	**727**
Kongeørn	**105**	**66**	**103**	**87**	**41**	**120**	**105**	**151**	**105**	**228**	**433**	**451**
Freda rovvilt	**5**	**64**	**114**	**179**	**311**	**274**	**86**	**212**	**86**	**42**	**157**	**56**
Totalt	*5915*	*4758*	*4136*	*4770*	*5668*	*5485*	*4431*	*4259*	*4431*	*5029*	*4345*	*5897*

Tab 5. Tamrein erstattet som tatt av ulike rovviltarter i Oppland 2002/03-2011/12.

	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005	2005/ 2006	2006/ 2007	2007/ 08	2008/ 2009	2009/20 10..	2010/ 11	2011 /12	
Gaupe	**0**	**0**	**0**	**0**	**5**	**2**	**9**	**6**	**15**	**9**	
Jerv	**20**	**20**	**9**	**10**	**10**	**24**	**40**	**22**	**10**	**8**	
Bjørn	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**		**0**	
Ulv	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**		**0**	
Kongeørn	**1**	**20**	**17**	**10**	**15**	**12**	**19**	**26**	**21**	**22**	
Freda rovvilt	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**		**0**	
Totalt	**21**	**40**	**26**	**20**	**30**	**38**	**68**	**54**	**46**	**39**	

5. Skadefellingstillatelser og avgang de senere år

Fylkesmannen har årlig iverksatt en del fellingstillatelser, særlig på jerv. Forrige sesong vedtok nemnda en kvote på

4 betingede skadefellingstillatelser på jerv
2 betingede skadefellingstillatelser på gaupe,
6 betingede skadefellingstillatelser på ulv *) og
2 betingede skadefellingstillatelser på bjørn.

*) Det ble først vedtatt en kvote på 4 dyr. Det ble i løpet av beitesesongen vedtatt en tilleggskvote på 2 dyr.

Tab 6. Kjent avgang av rovvilt i Oppland f.o.m. jaktåret 1989/90-2013/14 (jaktår: 1. april – 31. mars.)

Total kjent avgang av store rovdyr i Oppland, 1990-2013 (sist oppdatert 18.03.2014)

Jaktår		89/90	90/91	91/92	92/93	93/94	94/95	95/96	96/97	97/98	98/99	99/00	00/01	01/02	02/03	03/04	04/05	05/06	06/07	07/08	08/09	09/10	10/11	11/12	12/13	13/14	Sum
Gaupe	Skadefelling																										0
	Kvotejakt	3			0	0	2	4	5	11	14	9	10	12	5	1	1	3	6	11	10	9	11	5	8	11	151
	Trafikk-drept						2	1	1	1	1	4	2			1					1		1		1		16
	Illegalt uttak																										0
	Sykdom																						1				1
	Ukjent																1										1
	Sum	**3**					**4**	**5**	**6**	**12**	**15**	**13**	**12**	**12**	**5**	**2**	**2**	**3**	**6**	**11**	**11**	**9**	**13**	**5**	**9**	**11**	**169**
Jerv	Skadefelling																1		1	2					5	2	11
	Lisensfelling										2	2	0	1	2	4	3	3	5	4	6	2	4	5	2	2	47
	Hi-uttak												3						3	7	6						19
	Trafikk-drept																										0
	Illegalt uttak		2											1			3										6
	Ukjent																	1						1			1
	Sum		**2**								**2**	**2**	**3**	**2**	**2**	**4**	**7**	**4**	**9**	**13**	**12**	**2**	**4**	**6**	**7**	**2**	**84**
Ulv	Skadefelling												2						1			2	2		1	2	10
	Trafikk-drept																	1								1	2
	Lisensfelling																										0
	Nødverge																						1				1
	Illegalt uttak	1																									1
	Sum	1											2					1	1			2	3		1	3	14
Bjørn	Skadefelling																			1	1		2	2	1	1	8
	Trafikk-drept																										0
	Lisensfelling																					1					1
	Annet				1**																						1
	Sum				**1**															**1**	**1**	**1**	**2**	**2**	**1**	**1**	**10**

**Død under forsøk på flytting

6. Oppsummering og tilrådning fra sekretariatet

<u>Jerv, gaupe, bjørn og ulv</u>
Ut fra bestandssituasjonen i region 3 har nemnda myndighet til å fatte kvote for betingede fellingstillatelser for både jerv, gaupe, bjørn og ulv.

For *jerv* er det indikasjoner på at bestanden er endel sterkere enn de foregående år. Samtidig er det foretatt 3 hiuttak. Ut fra dette og forventa behov for å iverksette fellingstillatelser, tilrår vi at skadefellingskvoten settes til **4 dyr.**

For *gaupe* virker bestandsforholdene mer stabile, og sammen med behov for å kunne iverksette fellingstillatelser tilrår vi en kvote på **2 dyr** (som i 2013).

Ut fra kjent aktivitet av *bjørn* i 2013/14 som er betydelig lavere enn foregående år og erfaringer fra de senere års skadeutvikling/fellingstillatelser, mener vi det vil være riktig å ha en kvote på **2 dyr** for å kunne håndtere forventa skadesituasjoner.

For *ulv* kan vi som i fjor påregne streifdyraktivitet med bakgrunn i bestandsforhold på både norsk og svensk side. Med bakgrunn i situasjonene som oppstod i 2009/2010, i 2012, 2013, samt hittil i 2014 tilrår vi en kvote på **6 dyr.**

Vurdering av miljørettslige prinsipper

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, som i slike vedtak som her. Utgangspunktet for beslutninger som kan påvirke naturmangfoldet er at beslutningsgrunnlaget skal være best mulig, jf. naturmangfoldloven § 8. Vi viser i den forbindelse til beskrivelsen av bestandssituasjonene i dette saksframlegget, som er hentet fra Rovdata, samt til beskrivelsen av det Nasjonale overvåkingsprogrammet for rovvilt i kommentarene til rovviltforskriften § 3. Sekretariatet vurder at et ev uttak opp til kvotestørrelsene er forsvarlig ut fra bestandsmålsettingen for de enkelte artene. Det er i den forbindelse lagt vekt på kunnskap fra de skandinaviske forskningsprosjektene på rovvilt de siste årene. I tilrådningene er det også lagt vekt på erfaringene med tidligere års kvoter for betinget skadefelling. Sekretariatet anser at kravet til kunnskapsgrunnlaget i naturmangfoldloven § 8 er oppfylt. Føre-var-prinsippet i § 9 kommer i hovedsak til anvendelse der man ikke har tilstrekkelig kunnskap. Kunnskapen er i dette tilfellet god, og sekretariatet tillegger derfor føre-var-prinsippet liten vekt i denne saken. Det foreligger god kunnskap om den samla belastningen som de store rovdyrene utsettes for, jf naturmangfoldloven § 10. Det er god kunnskap om ulike dødsårsaker og overlevelsen hos de fire artene, og det er tatt hensyn til dette i tilrådningen om kvotene. Vedtaket gjelder felling av rovvilt og sekretariatet anser at § 11 (prinsippet om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver) ikke er relevant i denne saken. Sekretariatet anser § 12 (prinsippet om miljøforsvarlige teknikker, driftsmetoder og lokalisering) er lite aktuelt i dette vedtaket, men viser til at det ved søknader om fellingstillatelser vil bli lagt vekt på prinsippet om geografisk differensiert forvaltning i tråd med forvaltningsplanen.

Ut fra ovennevnte (retningslinjer for iverksetting av fellingstillatelser, bestandssituasjonen ift nasjonale bestandsmål, tapssituasjonen og tidligere års erfaringer med fellingstillatelser) tilrår vi at rovviltnemnda i region 3 (Oppland) fatter følgende vedtak:

Forslag til vedtak

Ut fra retningslinjer for iverksetting av fellingstillatelser, bestandssituasjonen ift nasjonale bestandsmål, tapssituasjonen, og tidligere års erfaringer med fellingstillatelser (jf sekretariatets saksframlegg) fatter Rovviltnemnda i region 3 (Oppland) følgende kvote for betingede fellingstillatelser for perioden 1. juni 2014 - 15. februar 2015:

4 betingede skadefellingstillatelser på jerv
6 betingede skadefellingstillatelser på ulv,
2 betingede skadefellingstillatelser på bjørn og
2 betingede skadefellingstillatelser på gaupe.

Nemnda kan til en hver tid trekke tilbake betingede fellingstillatelser, for eksempel hvis det blir registrert eller fattet mistanke om annen avgang i løpet av perioden, eller hvis kjønns- og alderssammensetningen blant skutte dyr er uheldig.

Vedtaket er fattet med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 og § 77, jf rovviltforskriften § 8, jf §§ 1 og 3.

Fylkesmannen i Oppland 11. mai 2014.

hkl